

Toelichting bij Erfgoedverordening Heemstede 2026

Artikelsgewijs

Alleen die bepalingen die nadere toelichting behoeven worden hieronder behandeld.

Artikel 2 Definities

Erfgoedregister:

hierin wordt het gemeentelijk erfgoed vermeld, dus ook als het een voorlopige aanwijzing of voorbescherming betreft. Hiermee is duidelijk welk erfgoed is aangewezen of in procedure is (en daarmee beschermd).

Gemeentelijk erfgoed:

De bescherming op grond van deze verordening richt zich op onroerende zaken. Roerende zaken (cultuurgoederen en verzamelingen) worden derhalve niet beschermd. Zaken die naar hun aard onroerend zijn, zoals een kerkorgel, kunnen wel de beschermde status krijgen.

Artikel 3 Gemeentelijk erfgoedregister

Het gemeentelijk erfgoedregister is vergelijkbaar met het rijksmonumentenregister, maar heeft wel een andere juridische status. Een monument is pas een rijksmonument als het is ingeschreven in het rijksmonumentenregister. Dit geldt niet voor de status van gemeentelijk erfgoed. De registratie van de aanwijzing in het gemeentelijk erfgoedregister is een louter administratieve verplichting en niet een besluit.

Artikel 5 Karakteristiek bouwwerk

Tweede lid, sub a:

Het gaat om lichtere vormen van bescherming, ook wel 'monument light' of beeldbepalend pand genoemd. Bij dit type zijn de gevels beschermd. Dit kan gaan om indeling en detaillering, maar ook om materialen en kleurgebruik (dit blijkt uit de redengevende omschrijving).

Tweede lid, sub b:

Deze objecten zijn van belang voor de stedenbouwkundige of landschappelijke samenhang. Bij dit type is de hoofdvorm beschermd en kan er in principe na een vergunning hetzelfde volume worden nieuwgebouwd op dezelfde plek.

Artikel 9 Waarderingscriteria

Eerste lid

Het aan te wijzen gemeentelijk erfgoed wordt gewaardeerd met de waarderingscriteria die de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed hanteert. Afhankelijk van hoe veel en hoe sterk erfgoed voldoet aan de criteria, krijgt dit al of niet een passende bescherming.

Tweede lid

Erfgoed heeft niet alleen een objectieve, historische of architectonische betekenis, maar ook een maatschappelijke waarde. Dit heeft te maken met de sociale aspecten van erfgoed. Belevingswaarde is een begrip dat in de loop van de tijd kan veranderen. Het kan bijvoorbeeld gaan om identiteitswaarde, landmarkfunctie, symbolische betekenis of emotionele waarde. Dit criterium houdt rekening met de betekenis van erfgoed voor mensen in het dagelijks leven.

Artikel 10 Voornemen tot aanwijzing

Tweede lid

Ingeval van aanwijzing van een onroerende zaak met religieuze bestemming tot gemeentelijk erfgoed is overleg tussen eigenaar en gemeente nodig. Het gaat i.c. om een onroerende zaak die eigendom is van een kerkgenootschap, een zelfstandig onderdeel daarvan, een lichaam waarin kerkgenootschappen zijn verenigd, of van een ander genootschap op geestelijke grondslag en die uitsluitend of voor een overwegend deel wordt gebruikt voor het gezamenlijk belijden van de godsdienst of levensovertuiging. Voor bijvoorbeeld een pastorie, een catechisatieruimte of verblijven van kloosterlingen geldt deze verbijzondering voor kerkelijke monumenten in de regel dan ook niet. Zij vallen onder de voorschriften die voor de andere onroerende zaken gelden.

Artikel 11 Voorbescherming

Eerste lid

De voorbescherming start zodra het college het voornemen tot aanwijzing heeft bekendgemaakt aan de zakelijk gerechtigden. Vanaf het moment van voorbescherming geldt de vergunningplicht.

Artikel 13 Beslistermijn en inhoud aanwijzingsbesluit

Eerste lid

Soms kan het advies van de adviescommissie leiden tot een wijziging in de voorgenomen aanwijzing. In dat geval loopt de beslistermijn vanaf het moment dat er over de aangepaste voorgenomen aanwijzing een definitief advies is ontvangen.

Artikel 15 Aanwijzing als voorlopig gemeentelijk erfgoed

Dit artikel biedt het college de mogelijkheid om in spoedeisende gevallen een monument als gemeentelijk erfgoed aan te wijzen. In dat geval wordt de adviescommissie zoals bedoeld in

artikel 12 pas ingeschakeld na de voorlopige aanwijzing. De bescherming geldt echter vanaf het moment dat belanghebbenden schriftelijk in kennis zijn gesteld van de voorlopige aanwijzing. Een bezwaarschrift heeft dus geen opschortende werking en daarmee kan de voorlopige aanwijzing dus niet eenvoudig omzeild worden. Als de aanwijzing definitief wordt loopt deze bescherming door. Als het college uiteindelijk besluit niet tot definitieve aanwijzing over te gaan vervalt de bescherming vanaf het moment van het besluit tot afwijzing.

Artikel 17 Opheffen aanwijzing

Derde lid

De vermelding van opgeheven erfgoed in het erfgoedregister gedurende een jaar is een louter administratieve handeling en heeft alleen een informatieve waarde.

Artikel 19 Omgevingsvergunning gemeentelijk erfgoed

Tweede lid, sub a

onder 'normaal onderhoud' wordt verstaan: noodzakelijke reguliere werkzaamheden die gericht zijn op het behoud van monumentale waarde(n).

Tweede lid, sub b

In artikel 19, tweede lid, sub b, staat '*alleen inpassende veranderingen van een onderdeel van het gemeentelijk erfgoed dat vanuit het oogpunt van monumentenzorg geen waarde heeft.*'

Of een onderdeel van het gemeentelijk erfgoed geen waarde heeft vanuit oogpunt van monumentenzorg, moet blijken uit een onafhankelijk onderzoek, zoals de redengevende omschrijving of bouwhistorisch onderzoek.

Tweede lid, sub c

Deze bepaling maakt het mogelijk om zonder omgevingsvergunning wel de werkzaamheden zoals genoemd onder 1 tot en met 3 uit te voeren op een begraafplaats die in zijn geheel gemeentelijk monument is.

Artikel 24 Vangnet archeologie

In het omgevingsplan moet zijn vastgelegd waar zich archeologische waarden in de bodem kunnen bevinden. Dit artikel voorziet in de behoefte aan een overgangperiode zolang dit nog niet is verwerkt in het omgevingsplan. In het omgevingsplan is dit weliswaar al planologisch geregeld, maar dan alleen voor activiteiten die vergunningplichtig zijn. Mogelijk dekt dit dus nog niet de hele lading. Dit artikel wordt pas overbodig bij een volledig dekkend omgevingsplan en is daarom gehandhaafd.